

Yfirlit yfir aðgengileg próf og skimanir varðandi læsi

- Hér er að finna yfirlit yfir þau próf og skimanir sem nýta má í leik- og grunnskólum til að meta ákveðna þætti læsis.
- Það er í höndum hvers skóla að velja af þessum lista og búa sér þannig til skimunaráætlun. Dæmi um slíka áætlun er að finna hér neðst í skjalinu.
- Jafnframt skal skóli útbúa áætlun um hvernig bregðast skuli við niðurstöðum skimana og prófa.

Bekkur	Hvers konar mat?	Áherslupættir	Hvar má finna prófið?	Hver leggur matið fyrir?
Leikskóli				
Orðaskil (18–36 mánaða)	Skimunarpróf	Orðaforði	Talþjálfun Reykjavíkur	
EFI-2 (3;1–3;8 ára)	Skimunarpróf	Málskilningur og máltjáning	Hjá höfundum og þeim sem lokið hafa námskeiði til að leggja prófið fyrir	
TRAS (2–5 ára)	Stöðupróf	Mál- og félagsþroski	MMS – námskeið hjá Endurmenntun HÍ	
HLJÓM (5 ára)	Skimunarpróf	Hljóðkerfisvitund	MMS – námskeið hjá höfundum	
Íslenski smábarnalistinn (15–38 mánaða)	Stöðupróf	Hlustun og tal	throski@throski.is	
Íslenski þroskalistinn (3–6 ára)	Stöðupróf	Hlustun og tal	throski@throski.is	
1. bekkur				
Tove Krogh	Skimunarpróf	Málskilningur	Til í mörgum skólum	Kennari
Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – lesskimun fyrir 1. bekk (hét áður Leið til læsis)	Skimunarpróf	Hljóðkerfisvitund, stafapækking,	Skólagátt MMS	Vefnámskeið á skólagátt
Lesferill MMS – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði, orðleysur og nefnuhraði	Skólagátt MMS	Kennari
Hljóðfærni	Greiningarpróf	Hljóðkerfisvitund	MMS	Sá sem hefur til þess réttindi Námskeið hjá höfundum

Læsi – lestrarskimun 1. hefti 1.b. (nóv.)	Skimunarpróf	Lesfimi, lesskilningur	Læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
Læsi – lestrarskimun 2. hefti 1.b. (feb.)	Skimunarpróf	Lesfimi, lesskilningur	Læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
Læsi – lestrarskimun 3. hefti 1.b. (apríl)	Skimunarpróf	Lesfimi, lesskilningur	Læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
2. bekkur				
Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði og orðleysur	Skólagátt MMS	Kennari
Læsi – lestrarskimun 1. hefti 2.b. (nóv.)	Skimunarpróf	Lesfimi, lesskilningur	Læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
Læsi – lestrarskimun 2. hefti 2.b. (feb.)	Skimunarpróf	Lesfimi, lesskilningur,	Læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
Lesmál (apríl)	Skimunarpróf	Lesfimi, lesskilningur, stafsetning	Skólar sem innleitt hafa Byrjendalæsi eiga prófið, fæst einnig hjá Rósu Eggertsdóttur með milligöngu MSHA.	Kennari
3. bekkur				
Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði og orðleysur	Skólagátt MMS	Kennari
Orðarún	Skimunarpróf	Lesskilningur	Mentor og læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
LOGOS	Greiningarpróf		Lexometrica	Sá sem hefur til þess réttindi Námskeið hjá Lexometrica
4. bekkur				
Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði, orðleysur og nefnuhraði	Skólagátt MMS	Kennari

Orðarún	Skimunarpróf	Lesskilningur	Mentor og læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
Orðalykill	Skimunarpróf	Orðaforði		Kennari
5. bekkur				
Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði, orðleysur og nefnuhraði	Skólagátt MMS	Kennari
Orðarún	Skimunarpróf	Lesskilningur	Mentor og læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
Orðalykill	Skimunarpróf	Orðaforði		Kennari
Bætt lestrartækni	Stöðupróf	Hljóðlestrarhraði og lesskilningur	ATH	Kennari
6. bekkur				
Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði, orðleysur og nefnuhraði	Skólagátt MMS	Kennari
Orðarún	Skimunarpróf	Lesskilningur	Mentor og læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
LOGOS	Greiningarpróf	Umskráning, leshraði, lesskilningur og hlustunarskilningur	Lexometrica	Sá sem hefur til þess réttindi Námskeið hjá Lexometrica
Orðalykill	Skimunarpróf	Orðaforði		Kennari
7. bekkur				
Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði, orðleysur og nefnuhraði	Skólagátt MMS	Kennari
Orðarún	Skimunarpróf	Lesskilningur	Mentor og læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
Orðalykill	Skimunarpróf	Orðaforði		Kennari
8. bekkur				

Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði, orðleysur og nefnuhraði	Skólagátt MMS	Kennari
Orðarún	Skimunarpróf	Lesskilningur	Mentor og læst svæði kennara hjá MMS	Kennari
Orðalykill	Skimunarpróf	Orðaforði		Kennari
9. bekkur				
Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði, orðleysur og nefnuhraði	Skólagátt MMS	Kennari
GRP 14H	Skimunarpróf	Umskráningarfærni, stafsetning, hljóðlestrarhraði og lesskilningur	Lestrarsetur Rannveigar Lund	Sá sem hefur til þess réttindi Námskeið hjá Lestrarsetri Rannveigar Lund
LOGOS	Greiningarpróf	Umskráning, leshraði, lesskilningur og hlustunarskilningur	Lexometrica	Sá sem hefur til þess réttindi Námskeið hjá Lexometrica
Orðalykill	Skimunarpróf	Orðaforði		Kennari
10. bekkur				
Lesferill MMS	Stöðupróf	Lesfimi	Skólagátt MMS	Kennari
Lesferill – hliðarpróf	Skimunarpróf	Sjónrænn orðaforði, orðleysur og nefnuhraði	Skólagátt MMS	Kennari
Orðalykill	Skimunarpróf	Orðaforði		Kennari

Auk þess er í einhverjum skólum til hljóðlestrarpróf fyrir mið- og unglingastig sem mæla skilning samhliða hljóðlestrarhraða. Prófin eru frá 1998 og heita *Bætt lestartækni*. Höfundar eru Edda Eiríksdóttir, Björg Sigurðardóttir og Þórdís Kristjánsdóttir.

Skilgreining á prófgerðum

Stöðupróf: Gefur upplýsingar um stöðu nemenda í ákveðnum þætti og/eða framfarir yfir tíma. (Lesferill, samræmd próf).

Skimunarpróf: Eru lögð fyrir til að finna þá nemendur sem þurfa á sérstökum stuðningi að halda í náminu. Hlutverk þeirra er því fyrst og fremst að finna þá nemendur sem eiga í vanda til að geta gripið inn í með markvissri íhlutun. Þau greina hins vegar yfirleitt ekki af mikilli nákvæmni styrkleika nemenda. (Leið til læsis, Læsi, Orðarún, Hljóm, GRP 10, GRP 14, Lesferill – hliðarpróf).

Greiningarpróf: Greinir af nákvæmni styrkleika og veikleika nemenda og eru notuð til að greina af meiri nákvæmni en í skimunarprófum í hverju vandi nemanda liggur. (Logos, Hljóðfærni).

Vinnuferli í tengslum við skimanir

Skimanir gegna því hlutverki að fylgjast með framvindu nemenda og tryggja nemendum kennslu við hæfi. Mikilvægt að lesið sé úr niðurstöðum skimana og brugðist við þeim með markvissum hætti í þeim tilgangi að efla nám nemenda.

- Umsjónarkennarar/deildarstjórar bera ábyrgð á framkvæmd skimana
- Teymi hvers árgangs/deildar rýnir í niðurstöður mats
 - greinir sterka og veika þætti hjá nemendum
- Teymin skipuleggja áframhaldandi vinnu út frá niðurstöðum mats í samstarfi við sérkennara/deildarstjóra/læsisleiðtoga
 - skilgreina þætti sem þarf að vinna betur með ákveðnum hópum eða einstaklingum
 - velja námsefni, aðstæður og leiðir við hæfi
 - skilgreina viðeigandi náms- og kennsluhætti
 - skilgreina hverjir bera ábyrgð og koma að vinnu með nemendum (kennarar, sérkennari, stuðningsfulltrúar, foreldrar).
- Deildarstjóri kallar eftir upplýsingum um skipulag hvers teymis

Aldur	Skimun	Tími	Hver skimar	Greinandi mat
2 ½ ára	Málþroski		Heilsugæslan	Þeir sem greinast í áhættu er vísað til Heyrnar- og talmeinafræðings til frekari greiningar á málþroska og í heyrnarmælingu.
4 ára	Málþroski		Heilsugæslan	Börnum sem greinast í áhættu er vísað í til heyrnar- og talmeinafræðings til frekari greiningar á málþroska og í heyrnarmælingu.
5 ára	Hljóm		Leikskólakennarar	Þeir sem greinast í áhættu fara í Told málþroskapróf hjá talmeinafræðingi eða öðrum sem hefur til þess réttindi.
1. bekkur	Stafakönnun Lesferill, lesskimun f. 1.b. Læsi II og III Lesferill	sept., des., mars haust feb. og apríl maí	Umsjónarkennarar	
2. bekkur	Læsi I og II Lesmál Lesferill	nóv. og feb. apríl sept., des og maí	Umsjónarkennarar	
3. bekkur	Orðarún Lesferill	okt. og mars sept., des og maí	Umsjónarkennarar	LOGOS lagt fyrir þá nemendur sem greinast með slaka eða mjög slaka færni á Orðarún og/eða hafa ekki náð viðmiðum um lesfimi (mars).
4. bekkur	Samræmd próf Orðarún Lesferill	sept., nóv. og mars okt. og mars sept., nóv. og mars	Umsjónarkennarar	Nemendur sem náð hafa grundvallarfærni í raddlestri, eða eru komnir á 7. þrep í lesfimi skv. læsisstefnunni Læsi er lykillinn, fara í hljóðlestrarpróf í stað raddlestrarprófs.
5. bekkur	Orðarún Lesferill	okt. og mars sept., des og maí	Umsjónarkennarar	Nemendur sem náð hafa grundvallarfærni í raddlestri, eða eru komnir á 7. þrep í lesfimi skv. læsisstefnunni Læsi er lykillinn, fara í hljóðlestrarpróf í stað raddlestrarprófs.
6. bekkur	Orðarún Lesferill (raddlestur eða hljóðlestur eftir atvikum)	okt. og mars sept., des. og maí	Umsjónarkennarar	LOGOS lagt fyrir þá nemendur sem greinast með slaka eða mjög slaka færni á Orðarún og/eða hafa ekki náð viðmiðum um lesfimi . Nemendur sem náð hafa grundvallarfærni í raddlestri, eða eru komnir á 7. þrep í lesfimi skv. læsisstefnunni Læsi er lykillinn, fara í hljóðlestrarpróf í stað raddlestrarprófs.
7. bekkur	Samræmd próf Orðarún Lesferill (raddlestur eða hljóðlestur eftir atvikum)	sept. okt. og feb.	Umsjónarkennarar	Nemendur sem náð hafa grundvallarfærni í raddlestri, eða eru komnir á 7. þrep í lesfimi skv. læsisstefnunni Læsi er lykillinn, fara í hljóðlestrarpróf í stað raddlestrarprófs.
8. bekkur	Orðarún Lesferill (raddlestur eða hljóðlestur eftir atvikum)	okt. og feb.	Kennarar	Nemendur sem náð hafa grundvallarfærni í raddlestri, eða eru komnir á 7. þrep í lesfimi skv. læsisstefnunni Læsi er lykillinn, fara í hljóðlestrarpróf í stað raddlestrarprófs.
9. bekkur	GRP 14 Lesferill (raddlestur eða hljóðlestur eftir atvikum)	okt.	Kennarar	LOGOS lagt fyrir þá nemendur sem koma út með 3 eða fleiri slaka þætti á GRP-14. Nemendur sem náð hafa grundvallarfærni í raddlestri, eða eru komnir á 7. þrep í lesfimi skv. læsisstefnunni Læsi er lykillinn, fara í hljóðlestrarpróf í stað raddlestrarprófs.

Dæmi um skimunaráætlun skóla

10.bekkur	Samræmd próf Lesferill (raddlestur eða hljóðlestur eftir atvikum)	sept.	Kennarar	Nemendur sem náð hafa grundvallarfærni í raddlestri, eða eru komnir á 7. þrep í lesfimi skv. læsisstefnunni Læsi er lykillinn, fara í hljóðlestrarpróf í stað raddlestrarprófs.
-----------	---	-------	----------	---